

Dokumenttyp ¹ Anvisning	Dokumentet gäller för ² Vård- och omsorgspersonal, enhetschefer och legitimerad personal	Giltighetstid ³ Tillsvidare
Revideringsansvarig ⁴ MAS	Revideringsintervall ⁵ En gång per år	Reviderad datum ⁶ 220623
Dokumentansvarig (funktion) ⁷ MAS	Uppföljningsansvarig ⁸ och tidplan ⁹ MAS En gång per år eller vid behov	

Anvisning vid förekomst av skabb för särskilt boende, ordinärt boende, korttidsboende, dagverksamhet och daglig verksamhet

Bakgrund

Skabb kan förekomma inom vård och omsorg och ett utbrott av skabb kan vara svårt att bryta, därför är det viktigt att ta till åtgärder omgående. Skabb kan påverka brukares allmäntillstånd, det kan ge bl a obehag, oro och viktnedgång om brukaren drabbas under en längre period.

Skabb kan ge upphov till två sjukdomstillstånd:

Vanlig skabb då det förekommer mellan 10-15 skabbdjur.

Krustös skabb då det förekommer uppemot tusentals skabbdjur som bildar krustor på huden. Denna form drabbar främst individer med nedsatt immunförsvar.

Skabb är ett för människan artspecifikt kvalster och det lever i hudens yttersta hornlager. Klåda är det vanligaste symtomet. Skabbdjuret kryper på varm hud men kan inte hoppa, flyga och har svårt att förflytta sig i textilier. Utanför huden kan skabbdjuret endast överleva 2-5 dagar.

Det är viktigt att få skabbdiagnosen bekräftad genom att skabbdjur identifieras mikroskopiskt samt att skilja på vanlig eller krustös skabb. Detta är avgörande för vilka vårdhygieniska åtgärder som blir aktuella.

Smittspridning	
Smittväg	Vanlig skabb: Längre hudkontakt, uppskattningsvis 15 min. Låg smittsamhet. Krustös skabb: Kortvarig hudkontakt samt indirekt via textilier såsom kläder, sängkläder och textila möbler. Hög smittsamhet.
Inkubationstid	Tid från smitta till symptom är för personer med normalt immunförsvar 3-6 veckor vid förstagångssmitta, men kan för äldre personer eller personer med nedsatt immunförsvar vara upp till 10 veckor. Personer som smittats med skabb men ännu inte visat några symptom är smittsamma. Vid återsmitta uppstår symptomen tidigare.

Syfte

Minska risk för smittspridning och utbrott av skabb i vård och omsorg.

Koppling till lagstiftning och andra styrdokument

Patientsäkerhetslag (2010:659)

Anvisningen

Ansvar

Chef

- Kartlägga utbrottet tillsammans med leg personal
- Kontakta ssk för vidare åtgärd för brukare
- Informera omsorgspersonal
- Informera anhöriga/närstående
- Kontakta MAS
- Utforma en handlingsplan
- Vid svårare utbrott ha regelbunden kontakt med MAS för vidare åtgärder för personal (företagshälsovård, smittskydd, vårdhygien, läkare på vårdcentral)

Omsorgspersonal

- Följa anvisning och rutin för skabbutbrott
- Behandling vid symtom och smitta
- Följa basala hygienrutiner

Legitimerad personal

- Följa anvisning och rutin för skabbutbrott
- Kartlägga utbrottet tillsammans med chef
- Kontakt med läkare på vårdcentral för brukare med symtom
- Följa basala hygienrutiner
- Vidta åtgärder enligt ordination och handlingsplan för brukare

MAS

- Revidera anvisning och rutin
- Göra anvisningen och rutin känd för personal
- Kontakt med smittskydd, vårdhygien och företagshälsovård vid större utbrott

Företagshälsovård i kommunen

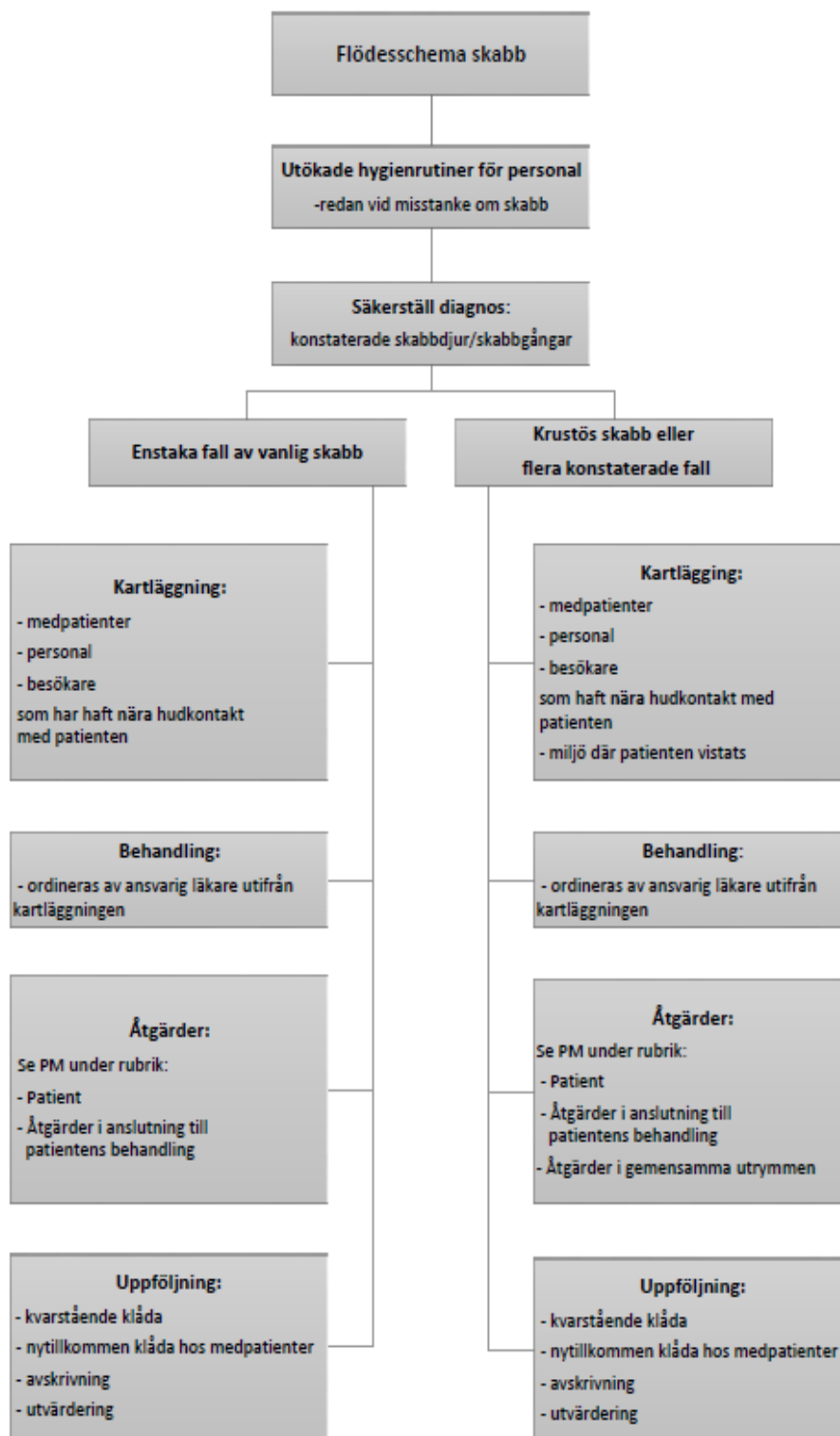
- Gör bedömning om undersökning och åtgärder för omsorgspersonal samt tar kontakt med vårdcentral, smittskydd, hudklinik för vidare konsultation och åtgärder.

Viktiga åtgärder att tänka på vid behandling och hygienåtgärder vid skabb - Checklista för kontroll att åtgärder blivit utförda.

- ☐ Vid all vård, behandling och sanering ska personalen ha långärmat plastförkläde och handskar.
- ☐ När behandlingen genomförs ska personalen ha långärmat plastförkläde och handskar. Vid insmörjning av huden ska huden så långt som möjligt vara fri från fjäll och krustor. Om vårdtagaren har sår kontakta sjuksköterskan för handläggning av detta område.
- ☐ Naglar på tår och händer ska vara kortklippta. Vid behov ska naglarna skrubbas och eventuellt petas innan insmörjning. Smörj även under naglarna.
- ☐ Duscha och tvätta huden före behandling. Huden ska vara insmord med den behandlande salvan under 24 timmar och om den tvättas av på t ex händerna, ska händerna omgående smörjas in igen. Huvudet ska endast smörjas på ordination.

- ☐ Smörj mellan skinkorna, underlivet (ej slemhinna) och för mannen även under förhuden och ollonet.
- ☐ Efter avslutad behandling ska vårdtagaren byta till rena kläder och få rena handdukar. Sängen bäddas ren.
- ☐ Kläder och sängkläder tvättas i minst 60 grader. Det är viktigt att tvätta i nära anslutning till behandlingen. Handdukar och alla andra eventuella textilier t.ex. badrumsmatta tvättas i 60 grader.
- ☐ Kuddar och täcken tvättas i 60 grader alternativt packas i plastpåse 5 dygn.
- ☐ Tofflor, handskar och eventuellt prydnadskuddar samt filter packas i plastpåse i 5 dygn.
- ☐ För att få bort fjäll och krustor ska noggrann städning/rengöring av rummet utföras. Städmaterial ska vara rumsbundet. "Favoritfåtölj" ska dammsugas, om detta inte är möjligt, lägg över ett lakan 5 dygn. Släng omedelbart dammsugarpåsen efter användning. Dammsugarmunstycket ska vara personbundet. I annat fall förordas inte dammsugning.
- ☐ Hjälpmedel som rullstolar och rullatorer mm rengörs med rengöringsmedel och vatten, spritas därefter med ytdesinfektionsmedel. Textila delar som inte går att tvätta i 60 grader täcks med ett lakan i 5 dygn.

Rutiner särskilda boendeformer och korttidsboende	
Utökade hygienrutiner för personal	Långärmat plastförkläde och handskar ska användas vid hudkontakt med patient med konstaterad skabb, vid hantering av dennes kläder, handdukar, sängtextilier samt vid städning. Detta gäller fram tills ordinerad behandling samt åtgärder i samband med detta har genomförts. Utifrån kartläggning kan detta även gälla hos exponerade patienter. Rådgör med Vårdhygien.
Patient	Patient med konstaterad skabb bör i möjligaste mån vistas i egen lägenhet/rum tills ordinerad behandling genomförts. Före behandling rekommenderas att • naglar på tår och händer är rengjorda och kortklippta • ev. fjäll och krustor avlägsnas från huden • patienten duschar. Behandling: • Följ läkarens ordination samt instruktioner i bipacksedel. • Om dusch eller tvätt blir nödvändig under behandlingsdygnet med kutan emulsion ska ny insmörjning ske av den tvättade kroppsdelen. Efter behandling får patienten • rena kläder • renbäddad säng • rena handdukar. Observans efter genomförd behandling: • Kutan emulsion kan ge klåda och irritation som kan kvarstå i flera veckor. Mjukgörande kräm rekommenderas. • Kvarstår klåda mer än fyra veckor efter avslutad behandling bör läkare konsulteras. Klådan kan då bero på återsmitta eller ofullständig behandling. Överföring till annan vårdform: • Informera alltid mottagande enhet om aktuell bedömning av smittsamhet.
Åtgärder i anslutning till patientens behandling – Vanlig skabb	Textilier • Textilier som använts hudnära de senaste 5 dyggen uppsamlas och sorteras i patientens lägenhet och tvättas separat i minst 60°. • Det som inte tål 60° eller inte kan maskintvättas, t ex skor, handskar, textila band till trygghetslarm och dylikt packas i plastpåse och ställs undan i 5 dygn. Hjälpmedel • Hjälpmedel av textil t.ex. sittdynor och lyftsele tvättas i 60°C. • Hjälpmedel med textila delar som inte är avtagbara t.ex. rullstol täcks med ett lakan i 5 dygn.

Åtgärder i anslutning till patientens behandling – <i>Krustös skabb eller vid flera konstaterade fall</i>	Textilier • Textilier som använts hudnära de senaste 5 dygnen uppsamlas och sorteras i patientens lägenhet och tvättas separat i minst 60°. • Det som inte tål 60° eller inte kan maskintvättas, t.ex. skor, handskar, textila band till trygghetslarm och dylikt packas i plastpåse och ställs undan i 5 dygn. Hjälpmedel • Hjälpmedel av textil t.ex. sittdynor och lyftsele tvättas i 60°C. • Hjälpmedel med textila delar som inte är avtagbara t.ex. rullstol täcks med ett lakan i 5 dygn. Städning av patientens lägenhet/rum. • Rengör säng och rum noggrant med rengöringsmedel och vatten. • Textilkädda möbler och mattor, som inte är maskintvättbara i 60°, ställs undan i 5 dygn, alternativt täcks över med plast eller lakan i 5 dygn. Gemensamma utrymmen • Noggrann städning ska utföras i gemensamma utrymmen där patienter med konstaterad skabb har vistats. • Textilier tvättas i minst 60°. • Textilkädda möbler och mattor, som inte är maskintvättbara i 60°, ställs undan i 5 dygn, alternativt täcks över med plast eller lakan i 5 dygn.
Besökare	Om besökare har haft en längre hudnära kontakt med den smittade bör de informeras att vara vaksamma på symtom. Fram till patienten är behandlad bör besökare som deltar i patientnära omvårdnad erbjudas långärmat plastförkläde och handskar.
Avskrivning	Avskrivning sker först 10 veckor efter att det sista konstaterade fallet behandlats och inga nya fall tillkommit.

Rutiner ordinärt boende	
Utökade hygienrutiner för personal	Långärmat plastförkläde och handskar ska användas vid hudkontakt med patient med konstaterad skabb, vid hantering av dennes kläder, handdukar, sängtextilier samt vid städning. Detta gäller fram tills ordinerad behandling samt åtgärder i samband med detta har genomförts.
Patient	Informera patienten om nedanstående rekommendationer och hjälp till i de fall patienten har beviljade insatser. Före behandling rekommenderas att • naglar på tår och händer är rengjorda och kortklippta • ev. fjäll och krustor avlägsnas från huden • patienten duschar. Behandling: • Följ läkarens ordination samt instruktioner i bipacksedel. • Om dusch eller tvätt blir nödvändig under behandlingsdygnet med kutan emulsion ska ny insmörjning ske av den tvättade kroppsdel. Efter behandling får patienten • rena kläder • renbäddad säng • rena handdukar. Observans efter genomförd behandling: • Kutan emulsion kan ge klåda och irritation som kan kvarstå i flera veckor. Mjukgörande kräm rekommenderas. • Kvarstår klåda mer än fyra veckor efter avslutad behandling bör läkare konsulteras. Klådan kan då bero på återsmitta eller ofullständig behandling. Överföring till annan vårdform: • Informera alltid mottagande enhet om aktuell bedömning av smittsamhet.
Åtgärder i anslutning till patientens behandling	Om insatsen hos patienten omfattar hjälp med personlig hygien, tvätt och städ, se <i>åtgärder under Rutiner särskilda boendeformer och korttidsboende</i>. I de fall patienten inte har dessa insatser bör information lämnas om att byte till rena kläder, handdukar och sängkläder samt städning ingår i behandlingen för att undvika reinfektion.

Rutiner för personal med konstaterad skabb	
Tjänstgöring	Under behandlingsdygnet med kutan emulsion kan personalen inte arbeta eftersom basala hygienrutiner inte kan följas (ny insmörjning av kutan emulsion mot skabb ska ske efter varje tvätt av händerna).
Städ	Vid krustös skabb bör personalutrymmen städas med rengöringsmedel och vatten. Textilier tvättas i minst 60°. Textilklädda möbler och mattor som inte är tvättbara ställs undan i 5 dygn, alternativt täcks över med plast eller lakan i 5 dygn.

Referenser:

Socialstyrelsen SOSFS 2015:10 (2015) *Basal hygien i vård och omsorg*. Stockholm.

[Basal hygien i vård och omsorg](#)

Socialstyrelsen (2006) *Att förebygga vårdrelaterade infektioner - Ett kunskapsunderlag*

[Att förebygga vårdrelaterade infektioner - Ett kunskapsunderlag](#)

Vårdhandboken vardhandboken.se